

Відкриття нових педагогічних талантів: майстерність, творчість та професіоналізм

Змагання такого масштабу, як конкурс «Учитель року», відіграє надзвичайно важливу роль у розвитку освітньої галузі України. Це не просто фахове змагання, а справжня платформа для обміну досвідом, пошуку інноваційних ідей та розкриття педагогічного потенціалу.

Для вчителів участь у конкурсі – це можливість вийти за межі звичних уроків і продемонструвати свій творчий підхід до викладання, педагогічну майстерність і вміння будувати освітній процес так, щоб він відповідав викликам сучасності. Це шанс представити свої напрацювання колегам, поділитися методичними знахідками й надихнути інших на нові досягнення.

Разом із тим конкурс слугує важливим інструментом підвищення статусу педагога в суспільстві. Завдяки таким заходам громадськість, органи влади й освітяни звертають увагу на ключову роль учителя у формуванні майбутнього покоління. Участь у змаганнях і, особливо, перемога в них підкреслюють важливість наполегливої праці педагогів і слугують стимулом для їхнього професійного зростання.

Для всієї освітянської спільноти конкурс є джерелом натхнення та нових ідей. Учасники та інші педагоги отримують можливість ознайомитися із сучасними методиками викладання, інтерактивними підходами й інноваціями, які допомагають робити навчання більш ефективним і цікавим.

Окрім професійного розвитку, змагання має і глибокий моральний аспект. Воно сприяє формуванню спільноти однодумців, які разом працюють над розвитком

освіти в складних умовах, включно із викликами, що поставив перед країною воєнний стан. Конкурс допомагає педагогам не лише відчувати підтримку, а й усвідомити свою значущу місію в суспільстві.

Таким чином, «Учитель року» – це не лише про перемоги чи рейтинги, це про популяризацію педагогічної професії, стимулювання до самовдосконалення, а головне – про формування майбутнього, яке починається в класах та освітніх аудиторіях. Цей конкурс підтверджує, що український учитель – це не лише передавач знань, а й творець майбутнього, здатний надихати своїм прикладом і вести за собою нові покоління.

З 18 листопада до 15 грудня 2024 року на Волині відбувся перший тур Всеукраїнського конкурсу «Учитель року – 2025» у чотирьох номінаціях: «Історія», «Зарубіжна література», «Технології / Трудове навчання» та «Хімія». Організатори доклали всіх зусиль, щоб забезпечити дотримання законодавчих норм і заходів безпеки у зв'язку з правовим режимом воєнного стану.

На офіційному сайті Міністерства освіти і науки України до участі в конкурсі зареєструвалися 39 педагогів з Волинської області. З них участь у першому турі взяли 35 осіб: 10 учителів у номінації «Історія», 10 – «Хімія», вісім – «Зарубіжна література» та сім – «Технології / Трудове навчання». Ці педагоги представляли школи й заклади освіти з міст, селищ і сіл, демонструючи широкий географічний розподіл.

Цікаво, що серед учасників були педагоги з різним професійним досвідом та рівнем кваліфікації. Так, 12 із них мали кваліфікаційну категорію «спеціаліст вищої категорії», по 10 – «спеціаліст першої категорії» та «спеціаліст другої категорії», а троє – категорію «спеціаліст». Один педагог має науковий ступінь кандидата наук і п'ятеро учителів – зі званням «старший учитель».

Перший тур конкурсу проходив у різних форматах. Три номінації проводили очно, змагання в номінації «Історія» поєднало очну та дистанційну форми. Усі випробування оцінювалися відповідно до заздалегідь затверджених критеріїв, що дозволило справедливо визначити рейтинг учасників.

Щоб допомогти педагогам краще підготуватися до змагань, Волинський інститут післядипломної педагогічної освіти організував семінар-практикум «Конкурс „Учитель року“» як засіб творчої самореалізації педагога». Самі ж конкурсні заходи відбулися в Луцьку – на базі чотирьох місцевих ліцеїв. У кожній школі створили всі необхідні умови для проведення випробувань у відповідній номінації.

Результати конкурсу стали яскравим свідченням професіоналізму волинських педагогів. Високий рівень підготовки учасників і їхнє розуміння сучасних освітніх підходів відзначили члени журі. Особливо успішними виявилися вчителі з Луцька, двоє з яких стали переможцями, а п'ятеро – лауреатами. Також призові місця посіли педагоги з Володимирського, Камінь-Каширського та Ковельського районів.

Організатори, зокрема колективи закладів освіти й фахівці ВІППО, виконали важливу роботу, забезпечивши проведення конкурсу на високому рівні. Цей етап змагань не лише сприяв популяризації педагогічних здобутків, але й ще раз підкреслив важливість ролі вчителя в українському суспільстві.

Переможцями першого туру всеукраїнського конкурсу «Учитель року – 2025» стали:

Кот Оксана Григорівна, вчитель історії Нововолинського ліцею № 8 Нововолинської міської ради Волинської області;

Коцюба Тетяна Сергіївна, вчитель зарубіжної літератури комунального закладу загальної середньої освіти «Луцький ліцей № 21 імені Михайла Кравчука Луцької міської ради»;

Стрельчук Тетяна Володимирівна, вчитель обслуговуючої праці Ліцею № 5 імені Анатолія Кореневського Володимирської міської ради;

Воробей Лілія Анатоліївна, вчитель хімії комунального закладу загальної середньої освіти «Луцька гімназія № 17 Луцької міської ради».

Лауреатами (II місце) стали:

Марчук Ірина Іванівна, вчитель трудового навчання Старовижівського ліцею Старовижівської селищної ради;

Мигас Тетяна Віталіївна, вчитель зарубіжної літератури комунального закладу загальної середньої освіти «Луцький ліцей № 27 Луцької міської ради»;

Римарчук Альона Василівна, вчитель хімії закладу загальної середньої освіти «Залізничний ліцей ім. І. Пасевича» Любешівської селищної ради Волинської області;

Сосницька Лілія Станіславівна, вчитель історії комунального закладу загальної середньої освіти «Луцький ліцей № 4 імені Модеста Левицького Луцької міської ради».

Лауреатами (III місце) стали:

Мартович Анатолій Олегович, вчитель історії товариства з обмеженою відповідальністю «Приватний заклад загальної середньої освіти Луцький ліцей «Ай Ти Степ Скул Луцьк»;

Матвійчук Сергій Васильович, вчитель трудового навчання закладу загальної середньої освіти «Грудківський ліцей» Камінь-Каширської міської ради Волинської області;

Придмирська Наталія Миколаївна, вчитель хімії комунального закладу загальної середньої освіти «Луцький ліцей № 25 Луцької міської ради»;

Талашко Олена Анатоліївна, вчитель зарубіжної літератури комунального закладу «Луцька загальноосвітня школа I–III ступенів № 13 Луцької міської ради».

Знайомимося з переможцями конкурсу «Учитель року – 2025»

КОТ Оксана Григорівна,

вчитель історії Нововолинського ліцею № 8 Нововолинської міської ради Волинської області, переможець першого туру всеукраїнського конкурсу «Учитель року – 2025» у номінації «Історія».

Педагогічний стаж. 10 років.

Кваліфікаційна категорія. Спеціаліст вищої категорії.

Педагогічне звання. Старший вчитель.

Педагогічна ідея. Формування сталого інтересу до вивчення історії через реалізацію принципів діяльнісного підходу.

Оксана Григорівна – педагог, яка вміє оживити минуле для своїх учнів, роблячи кожен урок справжньою мандрівкою в часі. Її методика викладання перетворює історію на цікаву та захопливу подорож, що надихає учнівство досліджувати своє коріння. Як саме їй це вдається? Дізнаємось із її розповіді.

Освіта XXI століття – період стрімкого зростання значущості науки в житті суспільства й особи. Її мета – формування ключових компетентностей у здобувача освіти, виховання особистості, яка здатна до самоосвіти, саморозвитку, має здатність критично мислити, опрацьовувати різноманітну інформацію, використовувати набуті знання і вміння в практичній діяльності. Тому важливо, щоб на кожному уроці учнівська молодь раділа від того, що вона знає, вміє; аби в неї розвивалась впевненість у собі.

Використання діяльнісного підходу та інноваційних технологій у навчально-виховному процесі сприяє особистісно орієнтованому навчанню, що дозволяє здобувачам освіти реалізувати свої задатки, здібності, показати високий рівень знань. Ці методи допомагають сформувати в учнів навички самостійного вирішення проблем та адаптацію до змін, відповідають викликам сьогодення, сприяють виробленню стійкого інтересу особи до вивчення історії, адже ця галузь відіграє важливу роль у становленні громадянської позиції людини. Переконана, що такі засоби та підходи важливі у створенні сучасного освітнього середовища.

У наш час українці переживають складні трансформації, війна стала одним із найважливіших викликів не лише для політиків та військових, а й для педагогів. Змінилося ставлення людей до культурної спадщини Батьківщини, збереження національної пам'яті, критичного аналізу історичних подій, розвитку свідомої громадянської позиції. Ці проблеми потребують нагального розв'язання.

Відомо, що в буремні роки цікавість молоді до історичних подій зростає, зокрема до питання державності, боротьби за незалежність та ролі України у світовій історії. Саме тому необхідно впроваджувати методи навчання, які не лише забезпечать засвоєння знань, а й сприятимуть розвитку мислення, здатності аналізувати події та робити власні висновки. Важливо, коли в умовах глобального інформаційного протистояння, маніпуляцій та історичних фальсифікацій викладання історії здійснюється не для запам'ятовування дат і фактів дітьми, а сприяє їх розумінню, усвідомленню. Завдяки використанню діяльнісного підходу в освіті процес пізнання навчальної дисципліни стає для кожного учня глибшим та більш особистісно значущим. Таким чином, формування інтересу до історії через прояв активності суб'єкта – це не лише засіб викладання, а й інструмент виховання свідомих громадян, здатних протистояти пропаганді та усвідомлювати свою відповідальність перед майбутнім.

Застосування сучасних освітніх технологій, зокрема інтерактивних методів навчання, сприяє зацікавленню школярів та активізації їхньої пізнавальної діяльності.

З цією метою на уроках використовують рольові ігри та метод «Моделювання», що дає можливість учням глибше зануритися в історичні події. Створюємо 3D-макети грецьких полісів, відтворюємо трипільську кераміку, а також граємо в захопливі ігри на основі міфів і легенд. Як фахівці, аналізуємо документи, вивчаємо спогади, досліджуємо історію, використовуючи першоджерела.

Для активізації пізнавальної діяльності учнів та глибшого опрацювання матеріалу використовують методи проєктної технології, що забезпечують творчий підхід до виконання завдань, розвивають уяву та креативність. У результаті такої роботи діти створюють інстаграм-сторінки, історичні казки, карти, комікси. Упевнена, що виконання проєктів на уроках історії – це можливість врахувати індивідуальні особливості здобувачів освіти, надати їм свободу вибору формату, який відповідає їхнім інтересам і здібностям.

Критичне мислення допомагає учням аналізувати інформацію, оцінювати її достовірність, робити обґрунтовані висновки та приймати зважені рішення. Для розуміння причинно-наслідкових зв'язків, різних точок зору на історичні події використовують педагогічну технологію «Дебати». Наприклад, під час вивчення теми «Версальсько-Вашингтонська система договорів» учні об'єднуються у дві групи – прихильники і противники системи. Це дає можливість учасникам суперечки краще зрозуміти історичні процеси та сформулювати власні гіпотези про причини Другої світової війни.

Намагаюся зробити уроки історії не нудними, а цікавими. Тому використовую гейміфікацію для підвищення інтересу та залучення учнів до навчання. За допомогою ігор, як-от: «Історичний квест» із завданнями та головоломками, «Віртуальна подорож у часі» з VR-технологіями, «Історична вікторина» для перевірки знань, створення історичного коміксу, рольова гра «Суд над історичним персонажем», побудова історичного міста, настільна гра «Історична мандрівка» – учні можуть досліджувати минуле, розвивати логічне та критичне мислення, а також інші корисні навички. Гейміфікація робить навчання цікавим та ефективним, допомагає краще засвоїти історичний матеріал. Для цього пропоную здобувачам освіти диференційовані та індивідуальні завдання, роботу в парах, групах.

У сучасному світі, де технології відіграють ключову роль, важливо навчити учнів критично оцінювати інформацію та використовувати цифрові інструменти для навчання. Тому застосовую інформаційно-комунікаційні технології. Цифрові платформи та інтерактивні інструменти використовую для візуалізації історичних подій, а саме: *Google Earth*, *Google Maps* – для дослідження історичних місць; *ArcGIS StoryMaps* – створення інтерактивних історичних мап; *Histography* – синхронізації історичних подій на глобальному рівні; *LearningApps*, *Wordwall* – створення інтерактивних вправ.

Для розвитку критичного мислення, дослідницького інтересу організовую віртуальні екскурсії, як-от: подорожі до Національного музею історії України (<https://nmiu.org/>), Національного художнього музею України (<https://namu.museum/>), прогулянки до Національного заповідника «Софія Київська» через *Google Earth* (<https://earth.google.com/web/>), до місць козацьких битв. Завдяки онлайн-ресурсам діти можуть

ознайомитися з історичними пам'ятками України, дослідити життя людей у минулому на українських землях, вивчити історичну географію та зрозуміти процеси, що відбувалися на території нашої держави.

Для розвитку в учнів творчих здібностей використовую штучний інтелект. На уроках історії ШІ може відкрити нові можливості для навчання, зробити його більш цікавим та ефективним. Створюємо портрети історичних персонажів, пишемо листи прабатькам або нащадкам; аналізуємо та перевіряємо інформацію, яку надає ШІ. Учнім подобається, коли до них «говорять» державні діячі минулого, наприклад, Володимир Мономах чи Богдан Хмельницький, коли історичні постаті дають настанови майбутнім поколінням. Приміром, у 7 класі під час вивчення теми «Руські удільні князівства» штучний інтелект використовую для створення історичних зображень, які доповнюємо достовірними фактами. Окрім того, діти малюють власні карти в зошиті та розробляють інтелект-карти «Маленька Ядвіга», «Великий Ягайло»; створюють комікси-діалоги між персонажами, які жили в одну історичну епоху. Наприклад, складають бесіду між княгинєю Ольгою та її сином Святославом, який не прийняв християнство і мав інший погляд на князювання.

Візуалізація історичних подій та епохи викликає більший інтерес до теми, а це сприяє кращому запам'ятовуванню матеріалу. Тому для учнів 10–11 класів організовую перегляд фільмів, для прикладу, «Заборонений» (про Василя Стуса), «Земля» Олександра Довженка та інші з обов'язковим аналізом; обговорюємо кінокартини та знаходимо історичні паралелі.

Важливий етап на уроці – спостереження за навчальною та пізнавальною діяльністю дітей, а також перебіг опису, збору, реєстрації, інтерпретації інформації про учнів із метою покращення якості освіти. Формувальне оцінювання або оцінювання в процесі навчання передбачає використання різних форм (самооцінювання, взаємооцінювання (оцінювання роботи в групах, парах, під час захисту проєктів, оцінювання вчителем із використанням карток, піктограм, вікторин, інтелект-карт, шкалювання тощо), що спрямоване на відстеження особистісного розвитку та навчального поступу кожної дитини, не порівнюючи її з іншими. Застосовую різні види оцінювання: спостереження за діяльністю учнів, оцінювання письмових робіт, проєктної діяльності, само- та взаємооцінювання; використовую картки, смайлики, меми, адже головна мета процесу встановлення рівня досягнень учнів – допомогти їм досягти успіху та стати компетентними особистостями.

Вважаю, що повинна бути не лише організатором навчального процесу, а й консультантом, фасилітатором, ніколи не акцентувати освітній процес на собі. Працюю на засадах педагогіки партнерства, в основі якої – спілкування, взаємодія та співпраця між педагогом, учнем і батьками. Розуміння зміни суспільних подій досягається спільними зусиллями, діти беруть на себе відповідальність за результати навчання.

Переконана, що позаурочна діяльність з історії – важлива складова освітнього процесу, оскільки вона сприяє поглибленню та розширенню знань учнів із предмету, розвитку їхніх творчих здібностей та дослідницьких навичок. Цінний досвід для моїх вихованців – участь у заходах, організатором яких є Волинська обласна Мала академія наук. Тези доповіді учасника науково-практичної конференції «Волинь у дослідженнях юних науковців» «Шахтарське середовище Нововолинська наприкінці ХХ–ХХІ ст.» надруковано у збірнику «Волинь у дослідженнях юних науковців». Окрім того, учні брали участь в обласному етапі Всеукраїнського конкурсу-захисту науково-дослідницьких робіт на теми «Зосим Колбун – останній дисидент України», «Історія Голокосту очима очевидців (на прикладі Іваничівщини та Володимирщини)», «Участь мешканців Нововолинська у війні в Афганістані», «Шахтарське середовище міста Нововолинська в 1950–2021 роках». Під час написання робіт старшокласники спілкувалися з науковцями, презентували результати досліджень. Така діяльність сприяє підвищенню їх самооцінки та впевненості у своїх силах, підготовки до майбутнього навчання у вищих навчальних закладах та професії, а також надає можливість отримати підтримку й менторство від досвідчених науковців і педагогів. Окрім того, мої учні – учасники обласного проєкту «Небесний легіон Волині», дослідницько-пошукової роботи щодо узагальнення та збереження історичних фактів, інформації про загиблих у війні з росією волинян, вшанування та увіковічнення їх подвигу.

Формування стійкого інтересу в дітей до історії не обмежується роботою з обдарованими. Важливо створювати умови для успіху кожного учня, враховуючи його індивідуальні особливості та потреби.

Позаурочна діяльність також сприяє розвитку академічної мобільності здобувачів освіти, їхньої готовності до навчання та співпраці в міжнародному середовищі. Інтерес до вивчення історії спонукає молодь до участі в міжнародних проєктах. Це сприяє розвитку міжкультурної компетентності та вмінню спілкуватися з людьми різних країн. Так, у минулому навчальному році разом із десятикласниками взяла участь у проєкті, який реалізовувався у співпраці Нововолинського ліцею № 8 та школи зі США, на тему «Внесок українського та американського народів у перемогу над нацизмом у Другій світовій війні». Партнерська взаємодія з педагогами та учнями американської школи дала можливість поглибити знання про найбільшу трагедію ХХ століття.

Переконана, що мені вдається реалізовувати свою ідею, оскільки мої учні не лише «залюблені» в історію, а й досягають високих результатів у її вивченні. Протягом двох останніх років вони неодноразово ставали

переможцями Всеукраїнської учнівської олімпіади з історії: у 2022/2023 навчальному році сім учнів стали переможцями II (міського), три – III (обласного) та два – IV (всеукраїнського) етапів, також один здобув перемогу в II (обласному) етапі Всеукраїнського конкурсу-захисту науково-дослідницьких робіт учнів – членів Волинського відділення Малої академії наук України. У 2023/2024 навчальному році вісім учнів стали переможцями II (міського) та три посіли призові місця у III (обласному) етапі Всеукраїнської учнівської олімпіади з історії. Крім того, у 2024/2025 навчальному році команда учнів здобула I місце у II (міському) та II місце у III (обласному) етапах Всеукраїнського турніру юних істориків. Пишаюся досягненням свого учня Монця Арсена, який у 2022 році склав НМТ з історії на 200 балів.

Допитливість в очах дітей, їхня ініціативність, активність є найкращим підтвердженням того, що в Україні зростає покоління, яке здатне не тільки вивчати історію, але й творити її, захищати країну, цінності народу. Тому, запаливши вогонь цікавості в серцях учнів, допомагаю їм розвинути критичне мислення та сформувати громадянську позицію. Власним прикладом показую важливість самовдосконалення. У 2024 році склала сертифікацію для вчителів громадянської та історичної галузі та була серед перших 500 педагогів України, які спробували себе у цьому випробовуванні. Приємно, що під час вивчення практичного досвіду набрала 124 бали. На цьому не зупиняюся, хочу спробувати себе в ролі експерта.

Прагну надихнути своїх учнів на власні історичні відкриття, щоб історія стала для них не просто сукупністю фактів, а захопливою мандрівкою в часі, сповненою особистого значення.

КОЦЮБА Тетяна Сергіївна,

вчитель зарубіжної літератури комунального закладу загальної середньої освіти «Луцький ліцей № 21 імені Михайла Кравчука Луцької міської ради», переможець першого туру всеукраїнського конкурсу «Учитель року – 2025» у номінації «Зарубіжна література».

Педагогічний стаж. 10 років.

Кваліфікаційна категорія. I категорія.

Педагогічна ідея. Гейміфікація освітнього процесу з зарубіжної літератури як засіб розвитку креативності здобувачів освіти.

Тетяна Сергіївна – вчитель, яка відкриває школярам дивовижний світ літератури, допомагаючи їм побачити крізь призму художніх образів не лише історії персонажів, а й себе. Її уроки – це можливість не просто читати, а відчувати та аналізувати. Про ключові принципи свого викладання вона розповідає особисто.

Кожна кам'яна брила має статую всередині,
і завдання скульптора – виявити її.

Мікеланджело

Сучасний світ потребує креативних особистостей, здатних генерувати нові ідеї та знаходити нестандартні рішення. Розвиток креативності у здобувачів освіти є важливим завданням педагогів, особливо на уроках зарубіжної літератури, де учні мають можливість зануритися в мистецтво слова та людські переживання. Гейміфікація як інноваційний метод навчання створює сприятливі умови для розвитку креативного мислення, зацікавлює дітей та мотивує їх до активної участі в навчальному процесі.

Креативність – вища форма активності та самостійності в діяльності людини. Вважаю, що головне завдання сучасного уроку – це створення такої ситуації, у якій учневі буде цікаво й він матиме можливість розвивати свої творчі здібності.

Одне з найперших визначень креативності надав американський учений, професор Стенфордського університету Джон Као: «Креативність – це цілісний процес генерації ідей, їх розвитку та перетворення на цінності. Цей процес поєднує в собі те, що люди називають новаторством». Він відзначає одночасно мистецтво породження нових ідей і науку відточування цих ідей до стадії відтворення в дійсності.

Відповідно до Закону України «Про повну загальну середню освіту» та Державного стандарту базової середньої освіти метою мовно-літературної галузі є розвиток компетентних мовців і читачів із гуманістичним світоглядом для збагачення емоційно-чуттєвого досвіду, творчої самореалізації, формування ціннісних орієнтацій і ставлень, розвиток природних здібностей, інтересів, обдарувань учнів, формування компетентностей, необхідних для їх соціалізації та громадянської активності.

Забезпечення реалізації цієї мети, розвитку ключових компетентностей і наскрізних умінь спонукає до пошуку ефективних методів навчання, які відповідають закономірностям вікового розвитку школярів, спрямовані на активізацію механізмів їх самоосвіти та саморозвитку.

Гейміфікація в навчанні базується на принципах ігрової психології, що дозволяє досягти більшого залучення учнів у процес. Цей підхід підвищує мотивацію через емоційний аспект гри та інтерактивність. В основі ідеї лежать праці педагогів та психологів, які розглядають ігрові елементи як ефективний інструмент у формуванні пізнавальних здібностей та креативності. Важливу роль у розвитку й дослідженні методів і форм навчання через гейміфікацію відіграли праці Ольги Гайдук, Олександра Кочерги, Світлани Редько.

Василь Сухомлинський свого часу сказав: «Без гри немає і не може бути повноцінного розумового розвитку». Сьогодні завданням учителя є не тільки передача навчального контенту, але й форма його подачі з величезним переліком супутніх моментів (стимуляція мотивації, збереження уваги, розвиток мисленнєвої та творчої діяльності, зворотний зв'язок тощо).

Креативність на моїх уроках зарубіжної літератури допомагає глибокого зрозуміти художні твори та розвиває особистість учня. Вона дозволяє перетворити пасивне сприйняття тексту на активне творення, залучаючи різноманітні творчі здібності здобувачів освіти.

Для розвитку креативності ставлю перед собою такі завдання:

- підвищення інтересу дітей до вивчення зарубіжної літератури;
- розвиток навичок критичного та творчого мислення;
- спонукання учнів до активізації навчального процесу через участь у квестах, вікторинах, іграх, пов'язаних із літературними творами.

Під час організації освітнього процесу в школі необхідним є формування знань здобувачів освіти, ціннісних орієнтацій і ставлень, розвиток творчих здібностей із використанням як традиційних, так і інноваційних технологій, розроблених з урахуванням стандартів освіти, що відповідають вимогам суспільного життя нашої країни, де головним суб'єктом навчання є конкретний здобувач освіти.

У сучасному світі, де інформаційний потік постійно зростає, важливою є не лише здатність учнів до сприйняття та запам'ятовування знань, а й розвиток їх творчого потенціалу, критичного мислення. Для зацікавлення здобувачів освіти використовую гейміфікацію, яка сприяє підвищенню їх мотивації та залученості до навчального процесу. Переконалася, що особливо ефективна вона у вивченні літератури, де завдяки креативному підходу можна глибше зрозуміти образи героїв, тему твору, авторські ідеї.

Гейміфікація на моїх уроках зарубіжної літератури стає ефективним інструментом для підвищення зацікавленості учнів та активізації навчального процесу. Креативність сприяє формуванню ключових компетентностей, розвитку наскрізних умінь, а інструмент гейміфікованого процесу допомагає створити мені як вчителю сприятливі умови, надаючи перевагу особистісно зорієнтованому навчанню та добираючи сучасні технології, методи, прийоми.

Укотре переконаюся, що завдяки грі краще розвивається пам'ять, увага, швидкість реакції, розширюється уява – усе це дає змогу широко застосовувати їх на різних етапах уроку.

Для розвитку креативності учнів на уроках зарубіжної літератури застосовую такі методи гейміфікації:

- літературні квести: створення ігрових ситуацій, у яких учні повинні виконати завдання, щоб досягти кінцевої мети (наприклад, знайти сховані артефакти персонажа, розгадати загадки або ребуси, пов'язані з текстом твору);
- «жива книга», або рольова гра. Це дозволяє учням уявити, що вони є «живими книгами» – персонажами з творів. Учасники по черзі виступають і відповідають на запитання інших від імені свого героя, пояснюючи його вчинки та мотивації;
- вікторини та інтерактивні завдання, наприклад, створення тестів на навчально-ігрових платформах *ThinkLink*, *Liveworksheets*, *Bamboozle*, *Quizizz* із питаннями, що дозволяють учням перевірити свої знання про автора та його твір;
- віртуальні подорожі – екскурсії містами, музеями та епохами;
- інтерактивне читання за ролями – розподіл ролей серед учнів, коли вони читають уривки з твору, занурює їх в атмосферу тексту, вони можуть по черзі грати ролі головних героїв й інтерпретувати їхні емоції;
- рольові ігри: учні розігрують сценки з літературних творів, змінюючи сюжет чи додаючи нові деталі, що розвиває їхню уяву та креативність;
- проекти з цифровими інструментами: створення мініфільмів, презентацій та коміксів, присвячених обраним творам, що сприяє не лише розвитку креативності, а й навичок роботи з мультимедійними технологіями.

Завжди цікавою для мене є підготовка до таких уроків: вибір творів, які будуть гейміфіковані; розробка квестів, вікторин, завдань; введення учнів в ігровий простір, пояснення правил, мети гри, розподіл ролей

та створення ігрової атмосфери. Особливою для мене є сама гра та обговорення з учнями їхніх вражень, аналіз результатів, що визначає рефлексію як один із важливих етапів уроку.

Значну увагу приділяю практичній спрямованості навчальної діяльності, тому у своїй роботі також застосовую різноманітні інтерактивні та інші педагогічні прийоми й методи. Деякі з них є в арсеналі учителів зарубіжної літератури та вчителів інших предметів, а саме: «Мозковий штурм», «Дерево рішень», «Навчаючи – вчуся», «Асоціативний куш». Надаю перевагу роботі учнів у парах та групах, тому застосовую різні методи кооперативного навчання: «Робота в малих групах», «Акваріум», «Робота в парах». Коли виникає потреба вирішити проблему через дискусію, застосовую методи «Прес», «Дебати», «Займи позицію». Завдяки такій роботі в моїх учнів краще розвиваються комунікативні вміння і навички; вони вчаться працювати в команді, прислухатися до думки кожного; удосконалюють уміння шукати й аналізувати інформацію, добирати аргументи; формуються творчі прагнення дитини, підвищується впевненість у власних силах.

Виділяю такі основні переваги своєї роботи:

- Підвищується мотивація та інтерес. Гра й інтерактивний підхід створюють більш цікаве середовище, завдяки чому діти активніше долучаються до освітнього процесу. Коли навчання приносить задоволення, школярі охоче беруть у ньому участь і досягають кращих результатів.

- Покращується запам'ятовуваність матеріалу. Використання інтерактивних завдань стимулює різні сенсорні та когнітивні канали, що сприяє більш якісному запам'ятовуванню. Наприклад, рольові ігри чи обговорення від імені персонажів дозволяють глибше зрозуміти й запам'ятати сюжет і характери героїв.

- Розвиваються навички критичного мислення. Інтерактивні завдання часто вимагають аналітичного підходу та розв'язання складних ситуацій. Гейміфікація стимулює мислити нестандартно, що є важливим для розвитку критичного мислення та креативності.

- Розвиваються комунікативні навички. Групові ігри, квести та дискусії допомагають учням навчитися працювати в команді, обмінюватися думками та аргументувати свою позицію. Це покращує комунікацію та сприяє згуртованості класного колективу.

- Індивідуалізується навчальний процес. Завдяки ігровим елементам учитель може легше адаптувати завдання до різних рівнів знань. Наприклад, в одному завданні можна об'єднати легші питання й складніші, таким чином підтримуючи інтерес та мотивацію кожного.

- Розвивається емоційний інтелект. Коли учні грають ролі літературних персонажів, це допомагає їм зрозуміти чужі емоції і погляди, що сприяє розвитку емпатії та емоційної чутливості.

- Формуються практичні навички. Гейміфікація часто включає досягнення конкретних цілей, виконання завдань за певні бонуси або бали, що розвиває навички планування, самоконтролю, стратегічного та творчого мислення.

Також застосування цієї діяльності дозволило значно підвищити інтерес учнів до читання літературних творів та зробити уроки інтерактивними й захопливими. Здобувачі освіти стали більш мотивованими до участі, вони активно обговорюють літературні сюжети, пропонують власні ідеї для ігор та квестів. Досліджуючи у нашому ліцеї рівень навчальних досягнень учнів 5–9 класів із зарубіжної літератури в період з 2020 по 2024 рік, з'ясувала, що значно покращилися показники успішності, зокрема високого рівня, завдяки залученню гейміфікації через різні канали сприйняття (візуальний, аудіальний, кінестетичний), що дозволило кожному бути в процесі підготовки до уроку: 2020 р. – 38 %, 2021 р. – 42 %, 2022 р. – 50 %, 2023 р. – 58 %, 2024 р. – 77 %.

Як бачимо, ігровий підхід на уроках літератури сприяє підвищенню академічної успішності та формує позитивне ставлення до навчального процесу в цілому. Граючись, учні стають активними учасниками, а не просто споживачами знань, що приводить до більш глибокого та усвідомленого засвоєння матеріалу.

З власного досвіду рекомендую використовувати гейміфікацію в навчальному процесі як додатковий метод для активації учнівської діяльності та розвитку критичного мислення. Для кращих результатів бажано поєднувати ігрові форми роботи з традиційними методами, забезпечуючи баланс між розвагою та навчанням. Елементи гейміфікації використовую на будь-якому з етапів уроку, а також як формувальне оцінювання.

Як учитель-словесник вважаю себе творчою особистістю, тому люблю пізнавати нове, активно подорожувати з учнями, проводити уроки в «зеленому класі», уроки-екскурсії, літературні вечори, походи в кіно, театр, разом зі школярами пізнавати світ. Намагаюся виховувати у них любов до читання, рідного краю, сприяю відчувати себе частинкою цілого світу, яка залюблена у силу та красу слова.

Найкращим результатом своєї роботи вважаю успішних, творчих дітей, які свідомо обирають свій життєвий шлях, мають активну життєву позицію.

Про ефективність технологій, методів, прийомів та форм організації навчання, які використовую, свідчать перемоги моїх учнів, досягнуті впродовж 2020–2024 років у Міжнародній грі із зарубіжної літератури Sunflower (12 дипломів, 18 сертифікатів), онлайн-олімпіаді із зарубіжної літератури на платформі «На урок» (15 дипломів),

конкурсі «Ми любимо зарубіжну літературу» (один диплом, п'ять сертифікатів), конкурс-захисті наукових робіт (I місце – міський та обласний етапи), конкурс кreativeвних ідей «Зробимо Волинь кращою», Всеукраїнському конкурс-захисті наукових робіт (три дипломи).

Надалі планую розробку міжпредметних проєктів, які об'єднуюватимуть літературу з історією, мовами та мистецтвом із використанням елементів гейміфікації та онлайн-інструментів на уроках у різних форматах.

СТРЕЛЬЧУК Тетяна Володимирівна,

вчитель обслуговуючої праці Ліцею № 5 імені Анатолія Кореневського Володимирської міської ради, переможець першого туру всеукраїнського конкурсу «Учитель року – 2025» у номінації «Технології / Трудове навчання».

Педагогічний стаж. 21 рік.

Кваліфікаційна категорія. Спеціаліст I категорії.

Педагогічна ідея. Реалізація творчого потенціалу учнів засобами інноваційних технологій.

Тетяна Володимирівна – педагог, яка доводить, що трудове навчання – це не лише про ремесло, а й про творчість і практичні навички, необхідні в житті. Як зацікавити учнів створювати справжні проєкти і розвивати креативне мислення? Секрети педагогічної майстерності – у її розповіді.

Ніщо велике ніколи не було досягнуто без ентузіазму.

Ральф Волдо Емерсон

Життя – це постійне творення, гармонія між зароблянням коштів, пізнанням нового, самовдосконаленням, грою та розвагою.

Тому беру курс на різнобічний розвиток, виховання і соціалізацію особистості, яка усвідомлює себе громадянином України, здатна до життя в суспільстві та цивілізованій взаємодії з природою, має прагнення до самовдосконалення, готова до свідомого життєвого вибору й самореалізації, трудової діяльності, громадянської активності.

Повагу до особистості здобувача освіти й визнання пріоритету його зацікавлень, досвіду, власного вибору, прагнень проявляю шляхом співпраці вчитель–учень, де всі учасники освітнього процесу – рівноправні та рівнозначні суб'єкти. Особливо це стосується вибору напрямів проєктної діяльності та технологічних аспектів роботи.

Для кращого формування життєвих і навчальних компетенцій із глибоким інтересом використовую методи та прийоми інтерактивного навчання. Зокрема, застосовую метод «Прес» як засіб навчання або різні форми дискусій, де головним завданням для учнів є дати відповідь на запитання «Де я зможу використати знання та уміння з цієї технології у житті?»

Застосовую різні комунікативні практики для подання навчального матеріалу, учнів 7–9 класів спонукаю до самостійного опрацювання та аналізу інформації. Наприклад, під час опрацювання тем «Стилі одягу», «Українська кухня», «Технологія догляду за волоссям» подаю для них необхідні матеріали за змістом: діти об'єднуються у невеликі групи чи пари (за бажанням), опрацьовують та інтегрують отримані знання у вигляді мініпроєктів (наприклад, лепбук або інтелектуальна, ментальна мапа). Такі форми роботи не лише виробляють здатність до пошуку та засвоєння нових знань, набуття нових умінь і навичок, організації освітнього процесу (власного і колективного) через ефективне керування ресурсами та інформаційними потоками, але й уміння працювати в команді, здатність брати на себе відповідальність за кінцевий результат власної та колективної діяльності. Адже учні обов'язково проявляють ініціативність та здійснюють самостійний пошук інформації за допомогою цифрового простору.

«Коло ідей» застосовую при складанні банку ідей на старті нової проєктної технології.

Метод мозкової атаки часто використовую на початку заняття, коли потрібно почути думки дітей щодо теми, завдань уроку або сформулювати навчальну мотивацію.

«Чарівний мікрофон» я використовую, коли з'явилися протиріччя серед учнів щодо вибору основної технології з виготовлення виробу. Адже процес роботи має бути захопливим та бажаним.

«Коло Венна» чудово формує наскрізні уміння критично і системно мислити. Практикую, коли потрібно знайти спільні та відмінні ознаки методів проєктування, таких як фантазування і метод біоформ, а також

у 7–8 класі, щоб пригадати раніше вивчені методи проектування, при ознайомленні з властивостями матеріалів тощо.

«Кубик Блума» навчає учнів висловлювати власну думку, тому часто використовую як під час актуалізації опорних знань, так і на етапах рефлексії.

Прийом «Незакінчені речення» допомагає учням підсумувати отримані знання та уміння на уроці, а також полегшує пригадати знання з власного досвіду під час етапу актуалізації.

«П'ятихвилинні есе» в кінці уроку допомагають зрозуміти, що нового учні дізналися або навчилися, а також те, що ще залишилося незрозумілим.

Технологію «Сторітелінг» застосовую на етапі захисту творчого проекту, коли ставлю завдання підтвердити екологічну спрямованість виготовленого виробу у формі казково-творчої розповіді про виконаний об'єкт технологічної діяльності (наприклад, казка про те, які етапи виготовлення проходила кава іграшка та як вона допомогла своїм існуванням уберегти планету від отруйного змія).

Часто даю завдання скласти сенкан, що досить добре виходить у дітей різних вікових категорій та надає можливість підсумувати засвоєні знання або розробити рекламу виготовленого виробу.

Інноваційні технології виступають ініціаторами й мотиваторами активації творчо-інтелектуальної діяльності та у формуванні успіху результатів навчальної діяльності школярів. Тому використовую різні форми ігрової діяльності, а саме: «Впізнай на дотик», «Блеф-клуб», «Хто швидше», «Харчова лабораторія». Також ребуси, головоломки, ділові ігри, такі як «Фірма», «Фабрика іграшок», рольові ігри «Магазин квітів», «Я – продукт» тощо.

Практикую прийом «Навчаючись, навчаю інших», коли проводжу роботу з обдарованими дітьми, які, опанувавши певну технологію, згодом навчають інших учнів відповідних прийомів роботи. Таким чином «учні-учителі» пробують себе у ролі коучів.

Але я вважаю, що найбільшим успіхом дітей на уроках трудового навчання є саме результат їхньої практичної діяльності – виріб, що має соціальну, екологічну, матеріальну, естетичну цінність і значущість! Тому, обираючи об'єкти технологічної діяльності, планую виробу, що відповідають критеріям: соціального спрямування – актуальні й потрібні сучасному суспільству; екологічного спрямування – активація молоді до виготовлення виробів з відходів або з природних матеріалів; матеріального спрямування – такі виробу, що мають практичне застосування, можуть бути використані як подарунок або товар для продажу, предмет оздоблення інтер'єру; естетичного спрямування – виріб має відповідати вимогам сучасної моди та культури.

Ключову компетентність – ініціативність і підприємливість – вважаю ледь не основною у викладанні трудового навчання, тому намагаюся організовувати свою роботу таким чином, щоб учні могли проектувати власну професійну діяльність відповідно до своїх схильностей, переваг і недоліків, мислити творчо, генерувати нові ідеї й ініціативи та втілювати їх у життя для підвищення власного добробуту і для розвитку суспільства, держави. Що я роблю для цього?

Організую з учнями майстер-класи різних спрямувань: професійного – виготовлення кондитерських прикрас із цукрової мастики; екологічного – створення поробок з відходних матеріалів для продажу та з метою пропагування шанобливого ставлення до природи; патріотичного – реалізації виробів для збору коштів на ЗСУ. Такі форми роботи надзвичайно впливають на подальшу ініціативність здобувачів освіти у генеруванні власних ідей, на розвиток умінь працювати з іншими на результат, допомагають у самореалізації та готовності до громадянської активності. Вмотивовані учні із задоволенням беруть участь у міських, обласних, всеукраїнських конкурсах, квестах, створюють фотозони для благоустрою міста і школи.

У своїй роботі керуюся твердженням: «Учень – це не посудина, яку потрібно наповнити, а факел, який треба запалити».

Секретом успіху роботи вважаю активну участь у громадському житті школи, міста й держави.

Учні з величезним задоволенням виконують роботи, що пропагують вирішення екологічних проблем, тому часто використовую технологію апсайклінгу – виготовлення виробів із відходних матеріалів. Також я разом з дітьми реалізувала ідею джгутової аплікації з відходів тканини, учні 6-х класів виконали оригінальні панно у цій техніці.

Найважче зацікавити учнів 8–9 класів, тому тут обираю напрямки професійного спрямування, такі, як дизайн одягу чи інтер'єру, професія кондитера, кухаря тощо. Пізнаємо основи бізнесу та підприємництва, ознайомлюємося з особливостями професії, якостями підприємця, визначаємо за допомогою психологічних тестів схильність до підприємницької діяльності, пробуємо себе в ролі організатора торгівельної сфери (виращування мікрозелені, виготовлення нескладних, але цінних виробів, розробка реклами та продаж товарів). Учениці відчувають на собі всю відповідальність за процес роботи, адже від цього залежить результат праці.

Шанобливе ставлення до народних звичаїв, ремесел починається з дослідження та розвитку традиційних технологій, тому вважаю обов'язковим на уроках трудового навчання ознайомлення та вивчення історично

сформованих творів декоративно-ужиткового мистецтва, але пропоную розвивати й осучаснювати ці технології. А саме: використовуємо елементи об'ємної вишивки з ниток та стрічок, поєднання вишивки з колажем, створюємо оригінальні панно у техніці килимкової вишивки, впроваджуємо бісерну вишивку для виготовлення брошок та інших виробів, освоюємо сучасні прийоми ткацтва, створюємо модні аксесуари за допомогою вузлів макраме, пробуємо в'язання пальцями, використовуємо газетну лозу замість звичайної тощо.

Дуже люблю проводити інтегровані уроки – постійно впроваджую використання елементів образотворчого мистецтва, математики, української мови, історії, інформатики.

Пишаюся, коли учні показують сторінку, де вони вже продають вироби, які навчилися виготовляти на уроках трудового навчання. Найчастіше це брошки, інші прикраси, скульптурки та аксесуари з бісеру, закладки, панно, закладки для книг, оздоблені об'ємною вишивкою. Такий невеликий заробіток стає великим стимулом для подальшого розвитку у творчій сфері, а також формує здатність успішно діяти в технологічному швидкозмінному середовищі.

Успіх людини у будь-якій діяльності завжди штовхає до ініціативності, тому діти надзвичайно люблять брати участь у конкурсах.

«Люби і знай свій рідний край» – зазвичай маємо перші місця на міському рівні.

«Новорічна композиція» – традиційно маємо перші місця на міському рівні, 2023 року роботу відзначено на обласному рівні.

«Діти за безпечне майбутнє», 2022 рік – дидактичну іграшку «Мінна безпека» відзначено на обласному рівні.

Неважливо, які форми, методи чи прийоми використано задля досягнення поставлених цілей, – важливий настрій, з яким людина береться до роботи, а також віра у власні сили. «Варто тільки повірити, що ви можете, – і ви вже на півдорозі до мети».

ВОРОБЕЙ Лілія Анатоліївна,

вчитель хімії комунального закладу загальної середньої освіти «Луцька гімназія № 17 Луцької міської ради», переможець першого туру всеукраїнського конкурсу «Учитель року – 2025» у номінації «Хімія».

Педагогічний стаж. 19 років.

Кваліфікаційна категорія. Спеціаліст вищої категорії.

Педагогічне звання. Старший вчитель.

Педагогічна ідея. Цифрові технології в процесі викладання хімії – шлях до розвитку компетентностей здобувачів освіти.

Лілія Анатоліївна – вчитель, яка перетворює складні хімічні процеси на зрозумілі й захопливі досліди. Вона вміє зацікавити навіть тих, хто ніколи не любив формули, і показує, що хімія – це не просто предмет, а наука, що пояснює світ навколо. Як зробити уроки хімії по-справжньому цікавими? Дізнаємось із її розповіді.

Сучасна загальна середня освіта, зокрема хімічна, розвивається в умовах постійних змін. Змінюються пріоритети, зростає інформатизація суспільства, яка дає доступ до різноманіття інформації, формується якісно нове освітнє середовище. Відповідно до Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти зусилля вчителя мають бути спрямовані на розвиток творчої особистості, здатної оцінити можливі наслідки людської діяльності у природі, аналізувати вплив природничих наук, техніки і технологій на розвиток суспільства. Навчання має бути максимально наближеним до запитів і можливостей дитини. Потрібно не просто дати знання, а сформувати компетентності, яких потребує людина для успішного життя у динамічному інформаційному суспільстві. Тому найважливішою стає проблема оволодіння здобувачами освіти ключовими компетентностями та наскрізними вміннями, які дозволять їм самостійно діяти, ухвалювати рішення, розв'язувати проблеми, не втративши при цьому своєї самобутності, здатності до самопізнання та самореалізації.

В умовах сьогодення, коли здобувачі освіти не можуть уявити своє життя без гаджетів, учитель повинен добре орієнтуватися в інформаційному цифровому просторі та володіти сучасними онлайн-сервісами, які дозволяють зробити процес навчання цікавим та результативним.

Інтеграція сучасних технологій, персоналізація навчання, акцент на практичних і візуальних методах, співпраця та швидкий зворотний зв'язок є сьогодні ключовими аспектами успішного викладання хімії. Це не лише підвищує мотивацію школярів, але й сприяє глибшому розумінню предмету та розвитку навичок, необхідних для успіху в майбутньому.

На мій погляд, ефективність уроку забезпечують такі фактори: мотивація до навчання, позитивна атмосфера для досягнення спільних цілей, усвідомлення цінності колективної діяльності, можливість висловлювати думки та слухати інших, а також взаємодія з учителем як радником і другом. У своїй роботі керуюся принципом В. Сухомлинського: «Урок повинен проходити не для учнів, а з учнями», тому намагаюся не просто транслювати знання, а спонукати дітей їх здобувати. Намагаюся поєднувати традиції та освітні інновації. При цьому враховую основні дидактичні принципи: науковість, цілісність, послідовність, наочність та доступність.

Сучасні уроки – це уроки, на яких має переважати активність, допитливість, вміння дискутувати, самокритичність, незалежність мислення. Всім відомо, що для того, щоб мислення почало працювати, людину необхідно здивувати, викликати інтерес. Тому при першому знайомстві школярів з хімією як навчальною дисципліною намагаюся максимально зацікавити за допомогою демонстрації дослідів, залишаючи при цьому інтригу. При викладанні хімії сучасному вчителю потрібно постійно підтримувати допитливість учнів, розвиток у них наукового мислення. Для цього у своїй роботі поряд із традиційними уроками застосовую і нестандартні: такі, як урок-подорож, урок-змагання, урок-суд.

Навчання – це важка розумова праця, і щоб вона була успішною, має бути цікавою для учнів. Причому цікавим може бути не тільки предмет, а й спосіб пізнання. Одним із найефективніших способів, на думку В. О. Сухомлинського, є дослідницький підхід до предмету вивчення, коли вчитель не вирішує з дітьми певну проблему, а стає фасилітатором, який вчить самостійно шукати шляхи її розв'язання. Знання, набуті у процесі такої праці, зберігаються в пам'яті значно міцніше, оскільки вони «не пасивно засвоюються, а здобуваються активними зусиллями».

Для саморозвитку характерне вміння самостійно здобувати інформацію з різноманітних джерел різними способами, аналізувати, оцінювати, використовувати на практиці для власного розвитку, прогнозувати результат такої діяльності.

Хімія – одна з природничих дисциплін, здатна приваблювати здобувачів освіти загадками і чудесами. Оскільки хімія є експериментальною наукою, особливу увагу приділяю хімічному експерименту, який є особливістю наукового методу дослідження, сприяє формуванню практичних навичок експериментальної діяльності, закріплює отримані знання, навчає формулювати гіпотезу, доводити чи спростовувати її. Організація освітньої діяльності, що супроводжується експериментом, сприяє засвоєнню понять, формуванню абстрактного мислення, вмінню аналізувати результати, проводити спостереження, робити порівняння та висновки. Хімічний експеримент є одним із найважливіших методів навчання, оскільки спрямований на формування таких предметних умінь: планування та підготовка експерименту, визначення мети та об'єкту спостереження, встановлення характерних ознак перебігу хімічних реакцій. Плануючи дослідження, треба брати до уваги забезпеченість хімічним посудом, приладдям, реактивами. Дотримуючись правил безпеки, використовую деякі харчові продукти та засоби побутової хімії як об'єкти та засоби дослідження. Акцентую увагу на важливості хімічних знань у житті людини. Якщо для проведення експерименту необхідні реагенти, небезпечні для здоров'я, то в пригоді стануть відеодосліди. Залучаючи дітей до STEM-проєктування, моделювання (наприклад, до виготовлення саморобного приладдя з підручних матеріалів), намагаюся формувати у них модель поведінки, яка передбачає свідоме обмеження споживання ресурсів, ставлення до відходів як до потенційної сировини. Це сприятиме динамічному розвитку суспільства й забезпечуватиме відповідальну взаємодію з довкіллям.

Використання ІКТ-технологій на уроках хімії забезпечує візуалізацію абстрактних понять, складних процесів та доступ до сучасних навчальних матеріалів; створює оптимальне навчальне середовище, в якому кожен здобувач освіти матиме можливість розкрити свій потенціал та стає мотивованим. Це сприяє позитивному ставленню до предмету та підвищує якість навчальних результатів, сприяє формуванню покоління молодих фахівців, здатних адаптуватися до викликів часу й успішно вирішувати як професійні, так і життєві завдання.

На початковому етапі уроку для мотивації та актуалізації знань використовую інтерактивні вправи *Learning.apps*. Для швидкої перевірки домашнього завдання пропоную тести в Google-формах або на платформі *Vseosvita*, де діти відразу бачать свій результат та аналізують рівень засвоєння теми.

На етапі вивчення нового матеріалу використовую різні форми візуалізації: фотографії, малюнки, схеми, моделі, електронні презентації, відеоролики, інтелект-карти, віртуальні екскурсії. Такий підхід оживляє урок і сприяє активізації пізнавальної діяльності учнів, закріпленню й поглибленню отриманих знань, створенню цілісного уявлення про навколишній світ. Наприклад, при вивченні будови атома та молекул використовую інтерактивні симуляції (*Phet*), що дає змогу самостійно чи в команді моделювати процеси, які неможливо відтворити в реальних умовах. Паралельно з моделюванням на електронній платформі *phet.colorado.edu* пропоную учням створювати моделі з підручних матеріалів власними руками. Такий прийом дає можливість школярам підійти до вирішення проблеми творчо. Досить цікавим є створення істивних моделей органічних сполук з винограду, яблук, зефіру. Це дозволяє вивчити та закріпити такі поняття як атом, катіон, аніон, розглянути хімічні реакції, зрозуміти закон збереження маси.

Для створення комфортних умов, за яких здобувач освіти виступає не спостерігачем, а активним здобувачем знань, використовую технологію інтерактивного навчання. На різних етапах своїх уроків застосовую такі інтерактивні методи, як роботу в парах або малих групах, вправи «Впиймай помилку», «Мікрофон», «Незакінчене речення», «Правильне чи хибне твердження», «Асоціативний куш», «Мозковий штурм».

Важливе місце на уроках хімії посідає групова робота. При вивченні багатьох тем учні об'єднуються в групи: «Науковці», «Історики», «Дослідники», «Екологи». Вони готують повідомлення, презентації, експериментальні та розрахункові задачі (за темою виступу), що сприяє формуванню таких ключових компетентностей як: інформаційно-комунікаційна, екологічна, навчання впродовж життя.

Щоб підкреслити важливість хімічних знань, застосовую елементи проблемного навчання. Це передбачає систематичне включення у навчальний процес розв'язування проблемних завдань, побудованих на змісті програмового матеріалу й пов'язаних з актуальними аспектами повсякденного життя, екологічними зокрема, оскільки саме хімія дає можливість їх вирішити.

Особливу увагу приділяю проблемному навчанню в проєктній дослідницькій діяльності. Адже виконання навчальних проєктів розвиває творчу та пошукову діяльність здобувачів освіти. Для виконання проєктів обираю теми, тісно пов'язані з життям, наприклад: «Значення окисно-відновних реакцій у житті людини», «Шоколад: користь чи шкода?». Отримавши тему проєкту, учні самостійно формують гіпотезу, обирають методи дослідження та форму захисту проєкту. Результатом такої діяльності стають презентації, відеоролики, моделі, лепбуки, буклети, які вони з задоволенням презентують.

Особливе значення у своїй роботі надаю розв'язуванню задач. Задачі різних типів можна ефективно використовувати на будь-якому етапі уроку: для постановки проблеми, що потребує розв'язання, підведення учнів до теми уроку, в процесі формування нових знань, з метою повторення та узагальнення матеріалу, контролю якості знань, розуміння того, що отримані знання підтверджуються дійсністю та мають застосування у житті. Цей вид діяльності формує і вдосконалює логіко-аналітичні вміння, допомагає закріпити нові знання та повторити вже набуті. Добір задач здійснюю з урахуванням пізнавальних можливостей та здібностей учнів.

Особливу увагу надаю контекстним задачам. Однією з переваг використання контекстних завдань в навчанні хімії є те, що вони стимулюють цікавість здобувачів освіти до предмету, мотивують опанувати основи цієї науки. Така робота передбачає можливість практичного застосування школярами хімічних знань у різноманітних життєвих ситуаціях, сприяючи розвитку критичного мислення і креативності, формуванню математичної та природничо-наукової компетентності.

Найвищою оцінкою моєї роботи є виховання успішних дітей, які свідомо обирають свій життєвий шлях, часто пов'язуючи його з хімією. Серед моїх вихованців є ті, які обрали фах учителя хімії, лікаря, медичної сестри, хіміка-технолога, ветеринара, еколога.

Про ефективність моєї роботи свідчать перемоги моїх учнів у конкурсі-захисті наукових робіт, конкурсі раціоналізаторських проєктів, II (міському) етапі Всеукраїнської олімпіади з хімії (II та III місця), III місце у турнірі юних хіміків, II та III місця в конкурсі колективів екологічної просвіти.

Кожен із цих педагогів – не лише знавець своєї справи, а й натхненник, який формує нове покоління. Тож запрошуємо ближче ознайомитися з досвідом учасників конкурсу «Учитель року – 2025» на сторінці Конкурсу <http://vippp.org.ua/index.php?pagename=teacher-year>

Під час проведення I (обласного) туру конкурсу «Учитель року – 2025»